

Örökségvédelem avagy "kizoomolni a napi trágyapakolásból"

2017-06-01 10:33 - 2017-06-01 10:36 [MúzeumCafé](#)

Az MTA köztestületi tagjaiból létrejött Stádium 28 kör szervezett fórumot az örökségvédelemről az ELTE Gólyavárában. Marosi Ernő megnyitója, Mélyi József vitaindítója és a meghívottak „vitája” végül csak a problémák felsorolására adott lehetőséget, az egyetlen megnyugtató mondat pedig arra vonatkozott, hogy a MÜPÁ-nak remek az akusztikája.

Bevezetőjében Marosi Ernő professzor kihangsúlyozta, hogy a szakirányú képzés visszaszorításával (a szabad bölcsészet bevezetése az ötéves művészettörténet szak helyett) az államigazgatás nyer, hiszen tudás hiányában kevesebb kritikusa lesz a döntéseinek, de kitért az ELTE művészettörténeti doktori iskolájának megszüntetésére is – ugyan ebben az esetben nem kormányzati, hanem belső, tanszéki problémákról beszélt. Az örökségvédelemmel foglalkozó hivatalok folyamatos átszervezése odáig vezetett, vélte Marosi, hogy az úgy ahogy még létezett KÖH „sokat markolt, de semmit sem fogott”. Igaz, már utód hivatal sincs... Marosi megemlítette, hogy nincs nemzeti kulturális örökség, hanem csak az emberiségé van, és hogy mi számít kulturális örökségnek, azt ma a politika és nem a minőség dönti el.

Mélyi József a néhai Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának bizarr elnevezésével kezdte vitaindítóját: annak idején a tárca alkalmazottjaként próbálta német nyelvterületen lefordítani az intézmény nevét, amely ott, Németországban sztálinista emlékeket ébresztett, igazolván a bizarr voltát annak, amit a kormányzat már a névvel is az örökségvédelemről gondolt – és gondol. Az utolsó átfogó kulturális program 2009-ben született, a későbbi kormánypárt választási programja részeként, majd nem valósult meg belőle semmi. Az MKE oktatója két további anomáliára hívta fel a figyelmet: az archívumok, adattárak hozzáférhetőségének nehézségeire és a populizmusra, amely átlép mindenfajta szakmaiságon.

Lővei Pál (MTA BTK) egy felsorolással kezdte hozzászólását: hányféle intézményben dolgozott az az örökségvédelmi szakember, aki harminc éven át nem mozdult ki a Táncsics utca 1-ből – különböző nevek, különböző vezetők, különböző koncepciók és feladatkörök. Ma hasonló intézmény híján (és a cím sem igaz már) a szakhatóság embere csereszabatos a szomszéd szobában dolgozó gyámügyessel és köjálással, mindenféle szakmai kompetencia nélkül. A hónapok óta tartó folyamatos bizonytalanság permanens káoszhoz vezetett.

Wollák Katalin örökségvédelmi szakember az örökségvédelmi törvény 16 éves fennállása alatt született több mint harminc módosításáról beszélt, valamint arról, hogy a beruházók versus régészek ügyében eddig nem született olyan megoldás, amellyel bármelyik fél is elégedett lehetne.

Kálnoki-Gyöngyössy Márton (ELTE) nemcsak régészként, de egykori helyettes-államtitkárként is érintett a felmerülő kérdésekben, igaz, pozíciójáról annak idején a Magyar Közlönyből szerzett egészen véletlenül tudomást, és nem is tartott túl sokáig. A tárcánál (EMMI) eltöltött időszakból annyi világossá vált számára, hogy a legfontosabb kérdés: a miniszter mennyire tudja képviselni a kormányon belül a tárcája érdekeit. Réthelyi Miklós nem tudta. Kálnoki egyébként szerzője volt a Mélyi József által felemlített 2009-es Minőség a kultúrában programnak, így neki még inkább fájdalmas, hogy nem valósult meg belőle semmi.

Zoboki Gábor építész sajátos pozíciót töltött be a meghívottak között, mintha ő lett volna az egyetlen a „másik oldalról”: ezzel tisztában is volt, hiszen mondandóját azzal kezdte, hogy igyekeznek „kizoomolni a napi trágyapakolásból”. A pályája kezdetén is voltak rettenetes állapotok és emberek az örökségvédelem területén, aki hátráltatták a beruházásokat és az alapfogalmakkal sem voltak tisztában. Zoboki a gyakorlatot képviseli az elmélettel szemben (vagyis a többi meghívottal szemben), márpedig a gyakorlat folyamatosan elméletekkel harcol. „Ne várjunk a politikára, hanem dolgozzunk, elég a kritikából”, mondta a jelenlegi kormányzat legtöbbet foglalkoztatott építésze.

Ezt követően elindulhatott volna egy vita, de idő hiányában (és mert a meghívottak és a hallgatóság jelentős része ugyanazt képviselte) inkább csak néhány példa rövid, egy-két mondatos felemlítésére volt lehetőség: MŰPA, Zeneakadémia, tervezett és aktuális budavári rekonstrukciók, Liget stb. A Zeneakadémia rekonstrukcióját az örökségvédelem elismeri, nyugtatta meg Zobokit Lővei, a MŰPA akusztikája kiváló, így Marosi, de van-e lehetőség elmondani a véleményt ott, ahol már Zoboki építkezik, kérdezte Mélyi. A közönség soraiból Ráday Mihály megpróbálta összefoglalni a beszélgetés tanulságait: az építész nyilvánvalóan építeni akar, a múzeumigazgató pedig persze hogy szeretne új múzeumot, az örökségvédelemnek lenne feladata felállítani a korlátokat, hogy akármilyen azért ne valósulhasson meg.